

KS. EUGENIUSZ MITEK

KATOLICKIE MAŁŻEŃSTWA MINISTRANTÓW W ŚWIETLE MŁODZIEŻOWEGO RUCHU OAZOWEGO

Małżeństwo jest trwałą komórką społeczną i fundamentem, na którym buduje się wspólnotę rodzinną¹. Dążenie dorosłej młodzieży do zawarcia małżeństwa sakramentalnego ma swoje uzasadnienie w głębszych przeżyciach religijnych. Pragnie ona założyć małżeńską wspólnotę, w której mogłaby w sposób odpowiedzialny realizować swoje powołanie życiowe².

Analogicznie jest u ministrantów, wychowanych przez duszpasterzy i rodziców według katolickiego modelu. Młodzież ministrancka chcąc dobrze realizować życiowe powołanie, pogłębia swe duchowe życie w liturgicznej wspólnotcie na terenie parafii. Kieruje się też zasadami wynikającymi z nauczania Kościoła, aby odpowiednio ukształtować swój profil dojrzałego chrześcijanina³.

Kościół gromadząc ministrantów wokół ołtarza, przybliża ich do Boga, który jest dla nich Prawdą, Drogą, i Życiem (J 14, 6). Poznają oni Boga przez liturgię, w której biorą czynny udział, spełniając różne posługi. Liturgia dla ministrantów jest potrzebą codziennego życia katolickiego. Z niej czerpią życiowe pouczenie, a także wskazania dotyczące odpowiedniej formacji.

Im lepiej ministrant rozumie ducha liturgii, tym głębsze wydobywa z świętych tekstów myśli i umie je bardziej zastosować w życiu. Liturgia kształtuje w nim postawy dobrego chrześcijanina — najpierw w stanie kawalerskim, a potem małżeńskim. Ministranci należący do wspólnoty oazowej chętnie podejmują posługę czytania Pisma św. w Zgromadzeniu Liturgicznym. Nierzadko też zachowują w pamięci jego treść i przeżywają ją w modlitewnym oddaniu się Bogu. Słowa Biblii są dla ministrantów duchową pomocą w pracy nad sobą⁴. Ukazują im drogę, po której

W. Świerzawski, *Małżeństwo*, Wrocław 1984, 26.

² J. Kłys, *Życie rodzinne drogą doskonałości*, Ateneum Kapłańskie 62 (1970) nr 369, 29.

³ J. Salij, *Dlaczego ślub kościelny*, W Drodze 3 (1975) nr 4, 66.

F. Blachnicki, *Oaza dzieci Bożych*, Krościenko 1960 (mps), 3.

winni iść, a także podkreślają ich powołanie życiowe. Od takich chłopców rodzinne domy i parafia oczekują przykładnej postawy, głębokiej wiary, a także ewangelicznego zaangażowania⁵.

Spora liczba ministrantów w poszczególnych parafiach należy do wspólnot oazowych, które posiadają własne idee przewodnie cele i metody wychowawcze — (1). Wspólnoty pozwalają ministrantom lepiej rozumieć Słowo Boże i przeżywać ducha dziecięctwa Bożego — (2). Młodzież ministrancka z oazy na ogół dobrze jest przygotowana do zadań życiowych, a zwłaszcza małżeńskich — (3). Mówią o tym wyniki z przeprowadzonych badań wśród żonatych ministrantów z oazowych wspólnot parafialnych.

1. ZAŁOŻENIA FORMACYJNE OAZOWYCH WSPÓLNOT PARAFIALNYCH

Wśród starszych ministrantów jest wielu należących do wspólnot oazowych przy parafii. Ich przynależność jest wielostopniowa i wiąże się z różnymi posługami. Wspólnoty zbliżają ministrantów do spraw Bożych poprzez teksty zawarte w Piśmie św. Żywy kontakt z Biblią kształtuje ich duchowość i wskazuje im cele godne dziecka Bożego⁶. Łatwy dostęp do ksiąg liturgicznych czytań sprzyja pogłębieniu znajomości Pisma św. i kształtowaniu się wiary.

Wspólnoty oazowe powstały w okresie Soboru Watykańskiego II i na przestrzeni późniejszych lat wypracowano odpowiednie metody, przystosowane do potrzeb religijnych współczesnego katolika. Wspólnoty obejmują wszystkie warstwy społeczne. Mogą do nich należeć osoby wierzące w różnym okresie życia. Nieważne jest wykształcenie, płeć, stan i odebrane wychowanie. W szczególniejszy zaś sposób skupiają one katolicką młodzież związaną ze służbą liturgiczną⁷.

Duszpasterstwo parafialne wykazuje szczególną troskę o ministrantów należących do oazy. Dostrzega u nich specjalne zaangażowanie się w pracy ewangelizacyjnej na terenie własnych środowisk⁸. Jest faktem, że w grupach oazowych ministrantów panuje stosunkowo duże ożywienie. Ten odcinek pracy formacyjnej podejmują z reguły młodzi duszpasterze, wnosząc wiele zapału, gorliwości i twórczej inicjatywy. Dzięki swej energii wprowadzają nowe formy pracy, osiągając zadawalające wyniki duszpasterskie⁹.

Metoda oazowej formacji młodzieży została zweryfikowana podczas wakacyjnych rekolekcji przeprowadzonych głównie wśród zespołów liturgicznych¹⁰. Potem włączono ją w ćwiczenia rekolekcyjne również inne grupy formacyjne, które przyczyniły się do dynamicznego rozwoju parafialnych wspólnot oazowych. Współcześnie oaza należy do tych form pracy duszpasterskiej, które na ogół określa się mianem wakacyjnych rekolekcji. Ma ona na celu pogłębienie życia religijnego młodzieży.

⁵ Por. M. Łobocki, *Wychowanie w klasie szkolnej*, Warszawa 1975, 244.

⁶ J. Nanowski, *Formacja wewnętrzna lektora*, Kraków 1982, 3.

F. Blachnicki, *Oaza nowego życia*, Lublin 1975 (mps), 3.

⁸ Por. *Zgromadzenie liturgiczne małych wspólnot*, w: B. Bejze (red.), *Powołanie człowieka*, t. 6, Poznań 1983, 479.

⁹ Por. W. Piwowarski, *Postawy religijne starszej młodzieży pozaszkolnej*, *Roczniki Teol.-Kan.* 17 (1970) nr 3, 53.

¹⁰ F. Blachnicki, *Metoda przeżyciowo wychowawcza dziecięcych rekolekcji zamkniętych*, Lublin 1963 (mps), 397.

Na charakter formacyjny oazy wskazuje cel, któremu są podporządkowane wszystkie duszpastersko-wychowawcze czynności. Celem tym jest stworzenie i wyzwolenie głębokiego przeżycia religijnego i realizowanie nadprzyrodzonego ideału powołania życiowego. Poza tym formacja oazowa prowadzi do silnego skoncentrowania się na ćwiczeniach duchowych i samowychowawczych wysiłków¹¹.

Oaza jest więc specyficzną metodą formacyjną. Stwarza ona atmosferę ułatwiającą przeżycie obecności Boga w zamkniętym kręgu ludzi, zdolnych wyłączyć się na określony czas od codziennych zajęć¹². W metodzie tej zwraca się uwagę na miejsce i okoliczności, w jakich oaza ma być prowadzona. Głównie chodzi o odpowiednie miejsce zaciszne, aby uczestnicy w czasie swoich ćwiczeń duchowych znajdowali się zdala od gwaru. Takim miejscem podczas wakacji jest zazwyczaj pomieszczenie w jakimś ustronnym zakątku, a w ciągu roku dom parafialny lub przynajmniej sala katechetyczna. Wybór odpowiedniego miejsca ma dość istotne znaczenie w całości kształtowania pracy oazowej.

Zadania wypływające z formacji oazowej mają ściśle powiązania z dalszym życiem ministrantów. Życie w tym ujęciu jest rozumiane jako wędrówka człowieka, którego pielgrzymowanie ma swój początek i koniec. Punktem wyjścia jest Sakrament Chrztu św., a docelowym niebo, jako dom Ojca. W tej wędrówce oaza jest miejscem odpoczynku i okazją wzmocnienia sił do dalszej drogi realizowania zbawczego celu.

Oaza od strony formacyjnej jest bardzo korzystną metodą kształtowania chrześcijańskiego życia ministrantów. Chłopcy myślący o swej przyszłości muszą od czasu do czasu zastanowić się nad sensem i celem swego życia. Oaza może im w tym oddać duże usługi i pomóc w rozwiązywaniu różnych trudnych problemów. Formacja oazowa jest czymś bardzo pożytecznym w życiu ministrantów i odpowiada ich wewnętrznym potrzebom. Jako środek kształtowania ministranckiej młodzieży, oaza opiera się na cnocie chrześcijańskiej miłości. O tyle rozwija ona i przemienia chłopców, o ile realizuje się w ich życiu przykazanie miłości. „Kto ma moje przykazanie i zachowuje je — mówi Jezus — ten mnie miłuje“ (J 14, 21).

Wychowanie służby liturgicznej poprzez oazę rozwija się w klimacie miłości ewangelicznej. „Wytrwajcie w miłości mojej — mówi Chrystus — Jeśli będziecie zachowywać moje przykazania, będziecie trwać w mojej miłości“ (J 15, 10). Miłość ewangeliczna jest służbą bliźniemu, którego spotyka się w codziennym życiu. Miłość jest nie tylko przykazaniem, ale wewnętrzną potrzebą uczestników oazy. Ponieważ pojęcie miłości bywa wieloznacznie rozumiane, w oazie używa się greckiego terminu „agape“, który w znaczeniu biblijnym rozumiany jest jako służba w zaspokajaniu potrzeb bliźniego.

Miłość jest główną zasadą życia oazowej młodzieży, nadaje właściwy dla wspólnoty atmosferę oraz impuls do stałego jej rozwijania. Przejawy bezinteresownej życzliwości pozwalają w sposób wolny poświęcać własny czas dla drugich. Cnota ta ściśle wiąże się z godnością ministrantów, którzy pragną z całą konsekwencją przygotować się w sposób odpowiedzialny do samodzielnego stylu życia, co najlepiej uwydatni się w małżeństwie (KDK 49).

Miłość ewangeliczna realizowana w oazie wytwarza naturalną wspólnotę. Społeczność młodych ludzi, ożywiona darem miłości, realizuje nadprzyrodzone życie w

Notatnik uczestnika, Kraków 1983.

¹² S. Szczepaniec (red.), *Podręcznik oazy dzieci Bożych II stopnia*, Kraków 1977, 7.

parafialnym środowisku. Stworzenie takiej wspólnoty w oazie jest czymś koniecznym, gdyż wynika ona z samego jej założenia. Wspólnotowość tego typu opiera się na Maryi, w której widzi się najdoskonalsze urzeczywistnienie Bożych przykazań. Ona jest życiowym ideałem i osobowym wzorem do naśladowania. Niepokalana w oazie jest czczona jako Matka pięknej miłości która przez swoje macierzyństwo daje ludziom udział w radościach Bożych.

Jedną z głównych praktyk oazowych jest modlitwa różańcowa. Różaniec stanowi zewnętrzną strukturę formacyjną wakacyjnych rekolekcji. Jak w różańcu jest 15 tajemnic przeznaczonych do modlitewnych rozważań, tak również wakacyjne rekolekcje trwają tyleż dni. Każdy z nich poświęcony jest jednej tajemnicy¹³. Tajemnice różańcowe kształtują postawy młodzieży oazowej. Odmawiający podejmują konkretne postanowienia w nawiązaniu do rozważań danej tajemnicy. Różaniec w oazie utrwała więź z Niepokalaną i jest środkiem samowychowawczym młodzieży¹⁴.

Oaza ministrancka, podobnie jak inne, ukierunkowana jest także chrystocentrycznie. Jezus dla oazy jest tym, czym woda dla żyjących istot w naturalnym środowisku. On więc sam tworzy i skupia wspólnotę wokół siebie, będąc źródłem wszelkich łask. W oazie dla wewnętrznego życia źródłem tym jest Ciało i Krew Chrystusa. Codzienne uczestniczenie w Ofierze Mszy św. wraz z przyjęciem Eucharystii jest punktem centralnym życia religijnego wspólnoty oazowej. Spotkanie z Chrystusem, źródłem życia, jest dla ministrantów jednym z głównych celów formacji oazowej.

Wierność ideałom, do jakiej przygotowuje formacja oazowa, domaga się umiejętności ewangelizacyjnego działania. Bez wewnętrznej odwagi trudno byłoby ministrantom realizować powołanie chrześcijańskiego życia. Program formacyjny oazy zachęca chłopców do opierania się naciskom destruktynym środowiska. Chodzi głównie o zjawisko seksualizmu, jako swobody obyczajowej, a także alkoholizmu i nikotynizmu. Dlatego w oazowej formacji dąży się do wyrobienia wrażliwości na te problemy, które ściśle wiążą się z postawą moralnoreligijną, gdyż te mogą mieć zasadniczy wpływ na przyszły rozwój życia małżeńskiego¹⁵.

Formacja oazowa ministrantów nie pomija przeżycia radości chrześcijańskiej, jaka powinna cechować dzieci Boże, lecz stwarza warunki jej głębszego rozwoju. Czyni to m.in. za pośrednictwem piosenki i uwrażliwia na piękno przyrody. Ministranci, ucząc się religijnych piosenek, korzystają z bogatego repertuaru „piosenkarzy Pana Boga”¹⁶ i corocznego polskiego „sacrosongu”¹⁷. Piosenki religijne są szczególnie podejmowane w czasie „pogodnego wieczoru” i podczas Liturgii mszalnej.

Ministranci należący do oazy praktykują codzienne czytanie Biblii. Słowo Boże ma w sposób szczególny wpływać na wewnętrzną ich przemianę. Poprzez oazę dążą oni w myśl określenia Soboru „do osiągnięcia własnej doskonałości i uświęcenia, a tym samym do wspólnego uwielbienia Boga” (KDK 48). Wspólnoty oazowe uczą ministrantów trwałej wierności uznanym ideałom, co ma ogromne znaczenie dla przyszłego ich życia małżeńskiego. Wierność w życiu małżeństw ministranckich ma być „uzdrowiona, udoskonalona i wywyższona” w Chrystusie przez Niepokalaną (KDK 49).

¹³ F. Blachnicki, *Oaza dzieci Bożych*, 45.

¹⁴ *Podręcznik ONŻ II stopnia*, Krościenko 1977 (mps).

¹⁵ *Podręcznik ONŻ I stopnia*, Krościenko 1977 (mps).

¹⁶ S. Sierła, *Śpiewajcie Panu pieśń nową*, Katowice 1971.

¹⁷ *Exultate Deo. Mały śpiewnik mszalny*, 1977.

Założenia formacyjne ministranckiej oazy dotyczą pracy w ciągu całego roku kalendarzowego. Możliwości wykorzystania ich w sposób duszpasterski są duże. Od strony formalnej praca duszpasterska składa się z dwóch części — w czasie wakacji i w ciągu roku szkolnego. Dla jednych ministrantów formacja w ciągu roku jest przygotowaniem do wakacyjnych rekolekcji, dla drugich zaś ćwiczenia wakacyjne są podstawą pracy w parafii.

2. STRUKTURA OAZOWYCH WSPÓLNOT PARAFIALNYCH

Oaza, jak każdy żywy organizm, ma w sobie pewną rytmikę. Przejawia się ona w pracy formacyjnej we wspólnotach. Chcąc mieć pod względem wychowawczym pozytywne wyniki, szczególnie w późniejszym okresie życia ministrantów, duszpasterz we wspólnocie oazowej pracuje rytmicznie. Zapatrzona w swego moderatora, młodzież dla większych możliwości rozwojowych i efektów samowychowawczych, również stara się tę rytmikę utrzymać przez cały czas swego pobytu w parafii. Każde spotkanie oazowe opiera się na ogólnych wskazaniach kapłana. Dzięki tej formie pracy ministranci mogą poprawnie wywiązywać się ze swoich obowiązków¹⁸.

Program oazowych spotkań jest dość bogaty i zawiera wiele elementów autoedukacyjnych. Ze względów wychowawczych realizuje się go tak podczas roku szkolnego, jak i w czasie wakacji. Z tego też powodu ministranci należący do oazowych wspólnot parafialnych biorą udział w wakacyjnych rekolekcjach dla dopełnienia rocznej formacji.

A. Wakacyjne rekolekcje oazowe są uzależnione od wielu czynników zewnętrznych. Przeprowadzanie takich zajęć związane jest z posiadaniem odpowiedniego zespołu wychowawczego, zwanego diakonią. Przejmuje ona wszystkie zadania, które są niezbędne dla zabezpieczenia pełnego przeżycia religijnego. Diakonia jest w ścisłym kontakcie z moderatorem, który odpowiada za całość formacji i program rekolekcji, z Liturgią mszalną włącznie.

Wspólnota rekolekcyjna pod względem ilościowym zbliżona jest do klasy szkolnej. Nad całością duszpasterską czuwa kapłan. Wspólnota dzieli się na małe grupy, na czele których stoją animatorzy. Oni wytwarzają atmosferę i nadają styl oazowemu życiu. Na rekolekcjach uczy się wszystkich form dobrego i przykładnego życia. Ważny jest w tym również osobisty przykład animatora¹⁹. Efekt rekolekcji w dużej mierze uzależniony jest od wszystkich członków wspólnoty, którzy muszą dobrze się rozumieć. Moderator wraz z diakonią i animatorami dla dobra uczestników codziennie spotykają się, aby pomyślnie rozwiązywać różne problemy związane z przybiegiem rekolekcji²⁰.

Rekolekcje oazowe przeważnie odbywają się w miejscowościach spokojnych, otoczonych przyrodą, z dala od gwaru. Miejscem centralnym jest kościół lub przynajmniej kaplica. Poza tym korzysta się z pomieszczeń przeznaczonych na wspólne modlitwy, naukę śpiewu, posiłki, spanie, rekreację itp. Każdy dzień takich rekolekcji składa się z szeregu zajęć umożliwiających przeżycie przepojone duchem ewangeli-

¹⁸ J. Korycki, *Przygotowanie do życia i pracy we wspólnocie*, w: B. Bejze, (red.), *Powołanie człowieka* t. 6, Poznań 1983, 689.

¹⁹ Por. M. Majewski, *Tajemnica żywotności pedagogicznej Janą Bosco i Janusza Korczaka*, w: P. Poręba (red.), *Wartości pedagogiki Janusza Korczaka*, Lublin 1979, 65-82.

²⁰ Por. R. Forycki, *Duszpasterstwo małych wspólnot*, w: B. Bejze, dz. cyt., 465.

cznym. Mają one psycho-pedagogiczną wartość, gdyż w sposób zasadniczy wpływają na wymaganą formację. Do głównych punktów rekolekcji zalicza się Mszę św., godzinę Słowa Bożego, ewangeliczną rewizję życia, pogodny wieczór itp.

Milczenie przed poranną modlitwą traktuje się jako pewnego rodzaju ćwiczenie ascetyczne. Modlitwa poranna, ceremoniał zapalania paschału i religijna piosenka dnia, rozpoczynają ćwiczenia duchowe, które pełnią ważną rolę w psychicznej mobilizacji i w religijnym nastawieniu do rzeczywistości. Liturgia mszalna stanowi centralne i najważniejsze przeżycie rekolekcyjnego dnia w oazie. Okres rekolekcji jest dla ministrantów czasem osobistych przeżyć „sam na sam z Bogiem”²¹.

Do czynników wpływających na liturgiczną formację podczas rekolekcji zalicza się „szkołę lektorów”, która z zasady przygotowuje ministrantów do posługi czytania Słowa Bożego w Zgromadzeniu parafialnym. Jednym z elementów tej „godziny” jest także przygotowanie śpiewu potrzebnego do uczestnictwa we Mszy św. W ciągu dnia odmawia się różaniec. Wieczorem zaś odbywa się „godzina Słowa Bożego”, w czasie której moderator wygłasza konferencję ascetyczną. Tutaj rozwija także ważniejsze zagadnienia wychowawcze.

Pogodny wieczór, jako środek wychowawczy na oazie, uczy kultury wysławiania się oraz delikatności wobec bliźnich. Piosenki, gawędy oraz żarty na wolnym powietrzu po zachodzie słońca, wpływają na tworzenie życzliwej atmosfery wśród młodzieży. Taki wieczór kończy się modlitwą i rachunkiem sumienia. Natomiast czas wolny w ciągu dnia wypełniony jest różnymi zajęciami. Są to najczęściej spacery lub gry sportowe. Traktuje się je również wychowawczo i dąży się do nadania im ducha odpowiadającego oazowym rekolekcjom. Młodzież wiele czasu poświęca na poznawanie terenu, w którym szuka „śladów istnienia Boga”. W języku oazowym nazywa się to „wyprawą otwartych oczu”. Animator na przykładzie piękna przyrody ukazuje grupie stwórcze dzieło Boga.

Rekolekcje wakacyjne kończą się uroczystym odnowieniem przyrzeczeń Chrztu św. i oddaniem się w opiekę Niepokalanej. Uczestnicy czynią postanowienia lepszego życia oraz zabierają ze sobą streszczenia przerobionego programu na świętych ćwiczeniach. Po trzech kolejnych rekolekcjach otrzymują ministranci prawa animatora, które upoważniają ich do pracy w oazie podczas roku szkolnego.

B. Ministranci, biorący udział w rekolekcjach oazowych, w ciągu roku szkolnego tworzą w parafii małe wspólnoty, które stają się swego rodzaju fenomenem środowiskowej ewangelizacji. Zjawisko to staje się przedmiotem coraz częstszych refleksji duszpasterzy i badań z zakresu teologii pastoralnej. Grupy oazowe w parafiach spotykają się na modlitwie i podejmują prace z zakresu swoich możliwości. Podczas spotkań, ministranci związani wspólnotą, prowadzą bardzo osobiste rozmowy, pogłębiają przyjaźnie i planują zajęcia. Wspólnota oazowa pomaga poszczególnym uczestnikom w osiągnięciu osobistych celów i spełnianiu wielu przydatnych posług, które wynikają z aktualnych potrzeb i sytuacji.

Wspólnota oazowa ministrantów czerpie niektóre refleksje z wakacyjnych doświadczeń i kontynuuje w parafii rozpoczętą tam formację. W tym celu dla osiągnięcia lepszych efektów posługuje się metodą „ewangelicznej rewizji życia”. Psychicznie odpowiada ona starszym ministrantom, którzy już posiadają wymaganą wiedzę życiową. Jest ona bardzo rozpowszechniona w Kościele²², a geneza jej

²¹ L. Balter, *Zgromadzenia liturgiczne małych wspólnot*, w: tamże.

²² Metoda wychowania młodzieży robotniczej w duchu religijnym jest znana w całej Europie Zach. oraz w Krajach Ameryki Płd., Stanach Zjednoczonych, Kanadzie, Azji.

wiąże się z ruchem młodzieżowym JOC²³. Papież Jan XXIII ustosunkował się do niej pozytywnie²⁴. O metodzie tej wspominał też Sobór, mówiąc, że w niej „istnieją warunki kształcenia doktrynalnego, duchowego i praktycznego“ Osoby zebrane „w małych grupach — podkreśla dokument — omawiają z przyjaciółmi wyniki swej działalności apostołskiej i konfrontują swe codzienne postępowanie z Ewangelią“ (DA 30).

Rewizja życia jest jedną ze znanych metod formowania ministrantów dążących do realizowania ducha Ewangelii na co dzień. Ma ona praktyczne zastosowanie i cieszy się powodzeniem wśród starszych chłopców. Może być także stosowana w katolickich małżeństwach utrzymujących nadal kontakt z oazą²⁵. Duszpasterz chcąc osiągnąć wychowawcze efekty wśród ministrantów, zachęca ich do stosowania ewangelicznej rewizji życia w tygodniowych spotkaniach. Chłopcy stosując tę metodę, usamodzielniają się stopniowo w pracy nad sobą.

Tygodniowe spotkania oazowe na ogół mają ustalone schematy i opierają się na materiałach otrzymywanych od duszpasterza w formie gotowych konspektów oraz pomocniczych lektur. Pomagają im one w praktycznym przyjęciu Słowa Bożego i umocnieniu wiary. Materiały te służą do poprawnego odczytywania sensu Ewangelii, by w tajemnicy Chrystusa odnaleźć to — jak uczy Sobór — czego szukają jakby po omacku odnośnie Boga, człowieka, świata i jego przyszłego losu (KK 66).

Służba liturgiczna, gromadząc się w małych wspólnotach oazowych, umacnia więź ze swoim duszpasterzem i gorliwie wypełnia zleczone przez niego zadania. Oaza utrzymuje również koleżeńskie kontakty z pozostałymi ministrantami. Życzliwy stosunek do wszystkich osób wchodzących w zakres służby liturgicznej sprzyja dobremu samopoczuciu chłopców ze wspólnoty, dla których ewangeliczna rewizja jest instrumentem rozwijającym ich gorliwość w pracy apostołskiej. Omawiana metoda jest wzorowana na pracy gorliwych chrześcijan. W realizowaniu jej wychodzi się z codziennych zdarzeń i sytuacji życiowych, ustalając je w relacji do Ewangelii. Całość ożywiona duchem modlitwy prowadzi wspólnotę do nowego spojrzenia na życie i daje odpowiedź na usłyszane wezwanie Pana.

Grupy oazowe ministrantów korzystając z tej metody, podejmują wspólne zadania wpływające na ich rozwój duchowy. Tego rodzaju praca prowadzi do chrześcijańskiej autoedukacji i odróżnia pod względem formalnym od innych zespołów ministranckich. Wspólnotowość w oazie jest bardzo ważną cechą, która może w późniejszym okresie życia ministrantów być wykorzystana w ich małżeństwie. W swoistym klimacie braterskiej miłości wytwarza się wśród młodzieży duch wzajemnego poszanowania. Dzięki tej formie możliwa jest wymiana myśli. Oazowa społeczność ministrantów, uważając się za część swej parafii, odczuwa odpowiedzialność za jej rozwój. Stąd duch apostołstwa jest tu bardziej widoczny. W tym kontekście lepiej jest rozumiany Chrystus, który powiedział: „Jak mnie posłał Ojciec i Ja was posyłam“ (J 20, 21).

²³ Twórcą młodzieżowej organizacji Jeunesse Ouvriere Chrétienne — JOC był Józef kard. Cardijn (1882-1967). Założył ją w Brukseli (1912) by służyć młodzieży pomocą w trudnej sytuacji i ratowania jej życia religijnego. Statut JOC zatwierdził Pius XI (1924). Paweł VI w uznaniu pionierskiej pracy mianował Założyciela kardynałem (1965). Zob. J. Turowicz, *Kanonik Cardijn*, Tygodnik Powszechny 1967 nr 35.

²⁴ Papież podkreśla zalety tej metody zwłaszcza jej aktywny charakter polegający na łączeniu kształcenia z wychowaniem. Por. Jan XXIII, *Mater et Magistra*, Paris 1963, 113.

²⁵ E. Mitek, *Metody i środki eunagelizacji rodzin*, Katecheta 25 (1981) nr 1, 19.

Tygodniowe spotkania oazowe udają się lepiej, jeśli ministranci są zbliżeni do siebie pod względem wieku i wykształcenia. Wówczas omawiane na wspólnocie problemy oraz wiedza o Piśmie św. wyrównuje poziom intelektualny. Sprzyja to również w pogłębieniu koleżeńskości i lepszemu rozumieniu celów dotyczących duchowej potrzeby wspólnoty²⁶. Przedmiotem dyskusji na tygodniowych spotkaniach są różne zdarzenia z codziennej rzeczywistości. Mają one jakieś znaczenie dla rozwoju religijnych procesów młodych ludzi. Przeżywają je tak, jak gdyby za ich pośrednictwem przemawiał do nich Bóg i zapraszał do współpracy w realizowaniu swego zbawczego planu. Na tej drodze chłopcy wewnątrznie się odnawiają i słowa św. Pawła Ap. są dla nich nie tylko zachętą do pracy nad sobą, ale również do podejmowania wysiłków ewangelizacji środowiska, „aby wszystko na nowo zjednoczyć w Chrystusie jako Głowie“ (Ef 1, 10).

Wołanie Boże zawarte w zdarzeniach staje się dla ministrantów treścią do refleksji i troską, aby wprowadzić je w życie. Stąd też chłopcy odkrywają w tym Pawłowym wołaniu potrzebę współdziałania ze Stwórcą. Nad spotkanym zdarzeniem zastanawiają się i wspólnie wypracowują w świetle wiary własny osąd na dostrzeżony problem. W ten sposób realizują swoje powołanie życiowe i ustosunkowują się do Bożej woli²⁷. Omawiane we wspólnocie zdarzenia nie mogą być dla ministrantów obojętne, gdyż odczuwają oni wewnątrznie jakieś powiązanie z przekazaną myślą Bożą. W czasie rozmowy na ten temat odczuwają naturalną więź odnoszącą się do omawianych problemów. Ustosunkowują się do nich w duchu miłości chrześcijańskiej. W danej intencji modlą się lub akcentują braterskie zbliżenie, a niekiedy wyrażają współczucie.

W wielu sytuacjach słowa Pisma św. są dla nich pomocą w rozwiązywaniu problemów życiowych i drogą wiodącą do Chrystusa. W słowach tych szukają Jezusa nie tyle działającego w minionych epokach dziejów zbawienia, co raczej żyjącego współcześnie w Ludzie Bożym. Są przekonani, że On przyjmie członków wspólnoty za swoich apostołów w aktualnej rzeczywistości²⁸. Ufają, że On nadal wykonuje wielki plan Ojca. Taka wiara w obecność Chrystusa pozwala ministrantom dostrzec działanie Boga we wszystkich pozytywnych zdarzeniach ludzkich, gdyż w negatywnych odczuwa się brak Jego na skutek ludzkiego grzechu²⁹.

W czasie dokonywania rewizji życia często nasuwa się pytanie: „co powiedziała by w tej sprawie Pan?“ Szuka się odpowiedzi w Piśmie św., ażeby móc z perspektywy wiary ocenić dane zdarzenie. Jest tu potrzebna dobra znajomość Biblii, tak pod względem literackim, jak i jej duchowego znaczenia. Oaza skłania ministrantów do studiowania Pisma św. dla właściwego odczytania sensu natchnionych Słów Bożych. Spotkania tygodniowe w oazie uczą chłopców także modlitwy. Nie jest ona we wspólnocie zjawiskiem marginalnym, lecz czymś istotnym. Modlitwa na oazie ma różne formy. Czasem jest to chwila refleksyjnej ciszy, to znów wyraz wdzięczności i podziwu dla Pana, albo przebieganie za popełnione grzechy.

Oazowe nastawienie modlitewne ministrantów jest bardzo ważnym zjawiskiem dla rozwoju ich wiary. Skłania do religijnych praktyk, zwłaszcza pod względem ich systematyczności i poprawności, co później przydaje się im w życiu małżeńskim,

²⁶ J.P. Decuchy, *Petites groupes à finalité religieuses*, Paris 1968, 39.

²⁷ Paweł VI w przemówieniu z dnia 14 X 1969 pochwalił te wspólnoty. Por. R. Forycki, art. cyt., 474.

²⁸ Por. H. Żochowski, *Parafia wobec przemian wspólnotowych*, w: B. Bejze, dz. cyt., 376.

²⁹ S. Kunowski, *Proces rozwoju moralnego*, w: B. Bejze, dz. cyt., 233.

gdzie modlitwa bardzo często jest odmawiana wspólnie. Modlitwa taka daje naprzyrodzoną moc Bożą do realizowania Jego zamierzeń. Formacja oazowa ministrantów daje w perspektywie wiary nowe spojrzenie na życie katolickiej młodzieży. Od strony duszpasterskiej formacja oazowa, oparta na ewangelicznej rewizji życia, przewycięża u ministrantów dualizm, który tak często zachodzi między religią a codziennością, wiarą a życiem u współczesnej młodzieży.

Dorosły ministrant, ukierunkowany duchowo we wspólnocie oazowej, pozostaje w małżeństwie nadal gorliwym katolikiem. Żyjąc we współczesnym świecie kieruje się motywami wynikającymi z wiary i chrześcijańskiej moralności. Formacja oazowa daje nową wizję życia, dzięki której zdarzenia dnia codziennego najczęściej odczytuje się po myśli Boga i odpowiada się na nie Chrystusowi osobistą postawą i czynem w określonej społeczności, w której Pan postawił. Jest nią dla ministrantów-respondentów rodzinny dom, parafialne środowisko i katolickie małżeństwo.

3. WYNIKI BADAŃ MAŁŻEŃSTW MINISTRANTÓW FORMOWANYCH WE WSPÓLNOCIE OAZOWEJ

Każde naturalne małżeństwo powstaje wskutek zawarcia umowy przez narzeczonych. Chrystus podniósł to małżeństwo do godności sakramentu na podobieństwo swoich zaślubin z Kościołem. Sakramentalna wspólnota małżeńska wyraża się w zgodzie partnerów i domaga się od nich całkowitej wierności, co realizuje się w codziennym życiu pod względem nierozdzielnej jedności, postaw i uczuć. Aspekt umowy jest wspólny wszystkim małżeństwom. Starczy obecność mężczyzny i kobiety oraz ich obustronna umowa, aby zaistniała wspólnota małżeńska. Katolicy, zawierający małżeństwo w kościele posiadają ponadto wyraźną relację w stosunku do Chrystusa, który wprowadził do tej umowy rzeczywistość sakramentalną.

Bóg dał wierzącym zrozumienie tej rzeczywistości, która jest nadprzyrodzoną tajemnicą możliwą do odczytania nie tyle rozumem, co wiarą i miłością. Katolicka młodzież zaangażowana w przeżyciach wiary dochodzi do przeświadczenia, że Bóg dlatego „podzielił ludzi na mężczyzn i kobiety, aby dwoje mogli się scalać i zrozumieć pełną prawdę małżeństwa. Różnica płci jest symbolem ukazującym odmienność, jaka istnieje między Bogiem a człowiekiem. Stwórca niejednokrotnie zawierał ze swoim ludem więź przymierza, jak mężczyzna i kobieta podejmują między sobą umowę jednoczącą ich w małżeństwie (Ps 45). Bóg i Jego lud, mężczyzna i kobieta, są tak związani przymierzem, jak Chrystus złączony jest z Kościołem (Ef 5, 32).

Oazowa młodzież ministrancka kształtuje swą wiarę i pogłębia motywy trwania we wspólnocie małżeńskiej zgodnie z pouczeniem Kościoła. Formacja oazowa niejednokrotnie daje okazję przygotowania się do małżeństwa. Wielu z nich pragnie przeżyć małżeństwo w szczególniejszy sposób, na podobieństwo miłości Chrystusa do Kościoła. W liturgii sakramentu małżeństwa z łatwością dostrzegają symbole tej miłości. Respondenci przykładają dużą wagę do właściwego rozumienia tych symboli, szczególnie białego welonu, obrączek, podania sobie rąk itp. Wiedzą, że biały welon symbolizuje czystość przedmałżeńską, a także jest wyrazem oblubieńczej więzi Chrystusa z Kościołem. Cenią sobie wzajemne nakładanie obrączek pobłogosławionych, gdyż w tym wyraża się znak mówiący o więzi jaka powinna pomiędzy młodymi trwać na podobieństwo Chrystusa, który „przyłącza do siebie Kościół“ (KL 7).

Katolickie małżeństwa ministrantów, uformowane w duchu oazowym, docenia-

jąc zewnętrzne znaki i gesty wchodzące w całość sakramentu, wierzą w interwencję Chrystusa, który na swój sposób przygarnia do siebie dwoje zaślubionych ludzi, otacza ich i przepelnia swoją czystą miłością³⁰. Tego rodzaju wiarę pogłębili we wspólnotach oazowych i nabrali przekonanie, że ta droga stała się przydatną w małżeństwie, zwłaszcza w odniesieniu do zadań i celów katolickiej rodziny.

Respondenci pochodzą z Wrocławia i przynależą do różnych parafii. Wielu z nich po zawarciu małżeństwa pozostało w oazach i nadal bierze udział w spotkaniach wspólnotowych młodych małżeństw. Badana grupa liczy 200 par małżeńskich. Wszyscy mężczyźni tej grupy należeli do ministrantów, a przez określony czas brali udział w parafialnych wspólnotach oazowych. Wielu z nich uczestniczyło w oazie przez cały okres szkoły średniej, a nawet i dłużej. Respondenci, którzy naprawdę byli wierni zasadom wspólnoty oazowej, pozostali tacy i w małżeństwie. Jak w oazie trudno było im żyć bez Chrystusa, tak w małżeństwie nie potrafią realizować swego powołania bez zaangażowanej wiary. Żyjąc miłością Chrystusową, umacniają swą wierność małżeńską, wzajemne zaufanie i przyjaźń.

Wielu respondentów przekroczyło 30 rok życia. W różnym zakresie czasowym zdobywali wiedzę szkolną. Prawie połowa z nich otrzymała wykształcenie średnie (46 %), a czwarta część ukończyła studia (25 %). W grupie badanej jest to ważne, gdyż zdobyte wykształcenie, choć w pierwszym rzędzie przydatne jest w pracy zawodowej, niezależnie od tego ma duży wpływ na kulturę dnia codziennego, a także przynosi korzyści w pogłębieniu życia religijnego. Respondenci zawierali sakrament małżeństwa w różnym okresie swego życia. Najwięcej ożeniło się pomiędzy 23 a 25 rokiem życia (62 %). Wspominając okres formacyjny, niektóre formy wspólnotowości przenieśli do swego życia małżeńskiego. Szczególnie chodzi tu o życzliwy stosunek do każdego człowieka, żywa wiara wyrażana w praktykach modlitewnych, częste uczestnictwo w sakramentach św. itp.

Respondenci przyszedli do ołtarza, aby zawrzeć sakramentalną umowę, podniesioną do godności znaku łaski Bożej i wyrazić dojrzałą wiarę. Podjęli gotowość budowania wspólnoty małżeńskiej nie tylko w sferze uczuć, ale także w przestrzeganiu praw Bożych. Chrystus stał się dla nich najwyższym prawem katolickiego życia w małżeństwie. Przez przyjęcie sakramentu utworzyli najściślejszą wspólnotę, jaka w ogóle istnieje (Por. 1 Kor 10, 17). Wnieśli do swego małżeństwa wspólne czytanie Pisma św., ewangeliczną rewizję życia, a także chrześcijańskie formy miłości bliźniego wyrażone w duchu agape. Wszystko to uczynili po to, aby łatwiej im było decydować o trudnych sprawach życiowych (27 %). „Owoc pracy rąk ludzkich” — jak mówi mszalna liturgia — stał się dla respondentów „chlebem życia” i „napojem duchowym”

Oazowe małżeństwa ministranckie żyjąc w jedności z Panem, czytają nie tylko Biblię, ale również lekturę i prasę katolicką (34 %). Dla respondentów małżeństwa obojętne religijnie są nie pełne. Ich zdaniem prawdziwy jest tylko ten model, w którym bierze się pod uwagę praktyki religijne. Są one duchową potrzebą codziennego życia. Respondenci mają przekonanie, że małżeństwo oparte na wierze i praktykach religijnych, prawdziwie spełnia oczekiwane warunki w realizowaniu wzoru Chrystusowego. Taki tok myślenia wynika u respondentów z ich formacji oazowej, która pozostawiła w duszy trwałą ślad chrześcijańskiego życia. Ministranci uczestnicząc we wspólnotach i w rekolekcjach oazowych, permanentnie pogłębiali swą formację, a ponadto zawierzyli swoje życie Niepokalanej.

³⁰ J. Laskowski, *Miłość i małżeństwo*, Kraków 1976, 48.

Wiara oparta na miłości do Chrystusa została przez ministrantów wniesiona do życia małżeńskiego. Ona wzbogaca w ich życiu chrześcijańskie zasady i weryfikuje przekonania religijne. W ten sposób chcą zapewnić Kościół o swoim przywiązaniu do spraw Bożych. Głębiej swej wiary w dużym stopniu zawdzięczają formacji oazowej, gdzie nauczyli się modlitw słowami Pisma św. Nic więc dziwnego, że nadal chętnie podejmują posługę liturgiczną w formie czytania Słowa Bożego (92 %). Wielu z nich będąc w stanie małżeńskim, nadal wyjeżdża na rekolekcje oazowe (25 %), sami lub z małżonką. Treści religijne podawane na rekolekcjach scalają duchowo małżonków. Wytwarzają w nich potrzebę dzielenia się Chrystusem w obrębie własnej rodziny, a nawet dalszego środowiska. Chrystus staje się fundamentem małżeńskiej wspólnoty i drogą do pełni w miłości oblubieńczej (Ef 4, 13).

Jest sprawą naturalną, że małżeństwo żyjące duchem oazy z łatwością przyjmuje to, co wynika z nauki Chrystusa. Taki pogląd wynika z wypowiedzi respondentów. Uważają jednomyślnie, że nauka Chrystusa jest fundamentem sakramentu małżeństwa. Na niej należy budować chrześcijańską rodzinę i całą ludzką społeczność. W małżeństwach oazowych ministrantów poświęca się wiele wolnego czasu sprawom Bożym. Dzięki temu coraz bardziej zacieśnia się więź małżonków, a także pogłębia się wspólnotowość z Chrystusem. Wyraża się to w częstym uczestnictwie we Mszy św. Małżeństwo oazowe nie może oddzielać Liturgię mszalną od Eucharystii, która jest nierozzerwalnie złączona z Ofiarą Chrystusa sprawowaną na ołtarzu. „Kto trwa we Mnie a Ja w nim — mówi Jezus — ten przynosi owoc“ (J 15, 5).

Msza św. wraz z Komunią św. jest dla respondentów żywym źródłem, z którego wypływa woda życia. Dzięki niej związek małżeński staje się trwałym i życiodajnym sakramentem. Liturgia ołtarza jest czynnością w najwyższym stopniu świętą, gdyż w niej Chrystus złączył umiłowanych, za których oddał swe życie (Kl 7). Nic więc dziwnego, że dla małżonków z ruchu oazowego Msza św. jest potrzebą duchową. Nie wystarcza im Liturgia niedzielna, pragną w niej uczestniczyć także i w ciągu tygodnia (48 %). Dla tej grupy respondentów Komunia św. jest punktem szczytowym pobożności i efektem formacji oazowej. Ich miłość jest dlatego pełna, ponieważ nierozzerwalnie została związana z Chrystusem. On daje respondentom zdolność odczytywania powołania do życia we wspólnocie małżeńskiej.

Życie małżeńskie na co dzień — ogólnie rzecz biorąc — bywa bardzo trudne. Spotyka się z wieloma przeciwnościami, które nie zawsze można przewidzieć. Małżonkowie na ogół starają się je usuwać z drogi swego życia, uciekają się do różnych sposobów i szukają pomocy. Źródłem siły i dynamizmem miłości katolickiego małżeństwa jest Chrystus, który mocen jest nie tylko pomóc, ale wręcz usunąć te przeszkody. Jedną z form pomocy Chrystusa, to Jego nauka dotycząca potrzeby rozumienia bliźniego. „Przykazanie nowe daję wam — mówi Jezus — abyście się wzajemnie miłowali“ (J 13, 34). Miłość jest trudną sztuką rozumienia drugiego człowieka. Respondenci dostrzegają tę potrzebę, która jest często koniecznością dla zachowania wspólnotowości małżeńskiej (27 %).

Wyrazem małżeńskiej wspólnoty jest pełna przyjaźń, jaką daje tylko Chrystus, jaka może istnieć między Bogiem a człowiekiem. Jest ona możliwa, kiedy małżonkowie katolicy bardziej dostrzegają Chrystusa niż siebie. Ten sposób postępowania małżeństwa ministranckie wyniosły ze wspólnot oazowych, gdy szukano swego Pana w ciszy kaplicy i w czasie adoracji Najśw. Sakramentu. Taka przyjaźń daje partnerom lepsze rozumienie sensu istnienia wspólnoty małżeńskiej. Zdaniem respondentów, tylko na tej drodze można wnikać w sens małżeństwa sakramentalnego, aby co Bóg złączył, człowiek nie rozdzielał (Mt 19, 6).

Małżeństwa oazowe ministrantów, dzięki swemu przywiązaniu do Chrystusa i Kościoła, dostrzegają w perspektywie nadchodzących lat możliwość rozwoju swojej wspólnoty. Rozwój ten jest uzależniony od miłości, do której partnerzy są zobowiązani mocą przyjętego Sakramentu małżeństwa. Ta miłość nakazuje im polepszać warunki życia we wspólnocie, najpierw małżeńskiej, a potem rodzinnej. Mogą to czynić dzięki otrzymanej łasce stanu. Jest to wielki dar Boga dany kochającym się małżonkom, przed którymi otwarte są „szerokie możliwości współdziałania ze Stwórcą dla dobra własnej rodziny i społeczeństwa ludzkiego.

W ten sposób zostały ukazane ministranckie małżeństwa w świetle parafialnych wspólnot oazowych. Ministranci należący do oazy, przeważnie żenili się z dziewczynami o podobnej formacji. Spotykali je we wspólnotach parafialnych lub w czasie wakacyjnych rekolekcji, które miały charakter koedukacyjny. Tego rodzaju małżeństwa dawały lepsze rozumienie duchowych potrzeb o podłożu religijnym. Małżeństwa oazowe, mimo przeróżnych obowiązków zawodowych i rodzinnych, trwały w jedności z duszpasterstwem parafialnym. Przez wiele lat są trwałym zaczynem ewangelizacji środowisk. Małżeństwa te wierzą, że w ich życiu jest obecny Jezus Chrystus, ten sam, który żył na ziemi, umarł i zmartwychwstał, a obecnie przyłącza się do ich wspólnoty poprzez swoje Słowo i Sakramenty święte, przekazywane w duszpasterskiej działalności kapłanów na terenie parafii.